

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра фінансів та банківської справи

СИЛАБУС

навчальної дисципліни
«Платіжні системи»
на 2026-2027 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	2 курс
Освітня програма/спеціалізація	«Фінанси, банківська справа і страхування»
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Ступінь вищої освіти	бакалавр

ПШБ НПП, який веде дану дисципліну,
науковий ступінь і вчене звання,
посада

Яріш Олена Валентинівна

к.е.н

завідувач кафедри фінансів та банківської справи

Контактний телефон	+380660904790
Електронна адреса	yarishhelen2@gmail.com
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	очна http://www.fin.puet.edu.ua/ он-лайн: електронною поштою, пн-пт з 10.00-17.00
Сторінка дистанційного курсу	https://el.puet.edu.ua/

Опис навчальної дисципліни

Мета	формування у здобувачів вищої освіти системи знань з теорії платіжних інструментів і практичних навичок з організації і функціонування сучасних платіжних систем.
Тривалість	5 кредитів ЕКТС/150 годин (лекції 20 год., практичні заняття 40 год., самостійна робота 90 год.)
Форми та методи навчання	Лекції з використанням інформаційних технологій; активні види лекцій (лекції-візуалізація, проблемні лекції із залученням провідних фахівців галузі). Практичні заняття в аудиторії та виїзні заняття. Методи навчання - робота у малих групах; case-study; індивідуальна дослідно-аналітична діяльність здобувачів вищої освіти щодо підготовки презентацій, рефератів, тез доповідей; онлайн консультації.
Система поточного та підсумкового контролю	<i>Поточний контроль:</i> усне й письмове опитування, тестування, розв'язання практичних задач, економічні диктанти, виконання завдань самостійної роботи, поточна модульна робота (два модулі). <i>Підсумковий контроль:</i> ПМК (залік)
Базові знання	Для вивчення даної дисципліни необхідні <i>базові знання</i> отримані в результаті вивчення загальноекономічних курсів економічної теорії, мікро- та макроекономіки; основ фінансів; грошей та грошово-кредитної політики
Мова викладання	Українська

Компетентності, які забезпечує навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
<p>ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.</p> <p>ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.</p> <p>ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).</p> <p>ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти</p>	<p>ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.</p> <p>СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального</p>

державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування. ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати ПР24. Володіти цифровими технологіями у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.	регулювання та регулювання фінансового ринку. СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування. СК13. Здатність застосовувати цифрові технології у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.
---	---

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Модуль 1. Основні елементи і принципи організації платіжних систем		
Тема 1. Сутність, функції платіжної системи та їх класифікація	Відвідування занять; обговорення матеріалу занять; виконання та навчальних розрахункових завдань; виконання домашнього завдання (теоретична частина та практична частина); завдання для самостійної роботи; тестування	1. Опрацювати матеріал лекції та питання винесені на самостійне вивчення 2. Підготувати візуалізовані доповіді за темами: Функції платіжної системи в сучасній економіці: аналіз та перспективи розвитку; Класифікація платіжних систем: міжнародний та національний досвід; Роль платіжних систем у забезпеченні фінансової стабільності держави; Цифрові платіжні системи та їх вплив на традиційні фінансові інститути 3. У дистанційному курсі пройти тестування за темою (самоконтролю знань та підсумкового контролю).
Тема 2. Суб'єкти платіжних систем та їх функції	Відвідування занять; обговорення матеріалу занять; виконання та навчальних розрахункових завдань; виконання домашнього завдання (теоретична частина та практична частина); завдання для самостійної роботи; тестування	1. Опрацювати матеріал лекції та питання винесені на самостійне вивчення 2. Підготувати візуалізовані доповіді за темами: Функції банків у платіжних системах: від традиційних до цифрових технологій; Центральний банк як ключовий суб'єкт платіжної системи: роль та механізми регулювання; Фінансові технологічні компанії (FinTech) як нові суб'єкти платіжних систем 3. У дистанційному курсі пройти тестування за темою (самоконтролю знань та підсумкового контролю).
Тема 3. Технологічна інфраструктура платіжних систем	Відвідування занять; обговорення матеріалу занять; виконання та навчальних розрахункових завдань; виконання домашнього завдання (теоретична частина та практична частина); завдання для самостійної роботи; тестування	1. Опрацювати матеріал лекції та питання винесені на самостійне вивчення 2. Підготувати візуалізовані доповіді за темами: Технологічна інфраструктура платіжних систем: структура та ключові елементи; Розвиток технологій у платіжних системах: від традиційних до цифрових платформ; Сучасні тенденції автоматизації та диджиталізації платіжної інфраструктури 3. У дистанційному курсі пройти тестування за темою (самоконтролю знань та підсумкового контролю).
Тема 4. Платіжні системи зарубіжних країн	Відвідування занять; обговорення матеріалу занять; виконання та навчальних розрахункових завдань; виконання домашнього завдання (теоретична частина та практична частина); завдання для самостійної роботи; тестування	1. Опрацювати матеріал лекції та питання винесені на самостійне вивчення 2. Підготувати візуалізовані доповіді за темами: Порівняльний аналіз зарубіжних платіжних систем; Система міжнародних грошових переказів: SWIFT, SEPA та альтернативні платформи. 3. У дистанційному курсі пройти тестування за темою (самоконтролю знань та підсумкового контролю).
Модуль 2. Становлення та розвиток платіжних систем в Україні		
Тема 5. Електронні міжбанківські розрахунки в Україні	Відвідування занять; обговорення матеріалу занять; виконання та навчальних розрахункових завдань; виконання домашнього завдання (теоретична частина та практична частина); завдання для самостійної роботи; тестування	1. Опрацювати матеріал лекції та питання винесені на самостійне вивчення 2. Підготувати візуалізовані доповіді за темами: Стан та перспективи розвитку системи міжбанківських розрахунків в Україні; Інноваційні технології у сфері міжбанківських розрахунків в Україні; Проблеми та перспективи розвитку електронних міжбанківських розрахунків в Україні 3. У дистанційному курсі пройти тестування за темою (самоконтролю знань та підсумкового контролю).

Тема 6. Система електронних платежів Національного банку України	Відвідування занять; обговорення матеріалу занять; виконання та навчальних розрахункових завдань; виконання домашнього завдання (теоретична частина та практична частина); завдання для самостійної роботи; тестування	1. Опрацювати матеріал лекції та питання винесені на самостійне вивчення 2. Підготувати візуалізовані доповіді за темами: Етапи становлення та напрямки розвитку системи електронних платежів Національного банку України 3. У дистанційному курсі пройти тестування за темою (самоконтролю знань та підсумкового контролю).
Тема 7. Ризики та безпека платіжних систем	Відвідування занять; обговорення матеріалу занять; виконання та навчальних розрахункових завдань; виконання домашнього завдання (теоретична частина та практична частина); завдання для самостійної роботи; тестування	1. Опрацювати матеріал лекції та питання винесені на самостійне вивчення 2. Підготувати візуалізовані доповіді за темами: Кіберзагрози у платіжних системах: сучасні виклики та способи захисту; Фінансові та операційні ризики в платіжних системах; Технології захисту транзакцій у платіжних системах: блокчейн, токенизація та шифрування 3. У дистанційному курсі пройти тестування за темою (самоконтролю знань та підсумкового контролю).
Тема 8. Перспективи розвитку систем електронних грошей в Україні	Відвідування занять; обговорення матеріалу занять; виконання та навчальних розрахункових завдань; виконання домашнього завдання (теоретична частина та практична частина); завдання для самостійної роботи; тестування	1. Опрацювати матеріал лекції та питання винесені на самостійне вивчення 2. Підготувати візуалізовані доповіді за темами: Перспективи впровадження цифрової гривні (e-гривня) та її вплив на фінансову систему; Фінтех-компанії та їхній внесок у розвиток систем електронних грошей в Україні; Безпека та довіра до електронних грошей в Україні; виклики та шляхи їх подолання 3. У дистанційному курсі пройти тестування за темою (самоконтролю знань та підсумкового контролю).

**Інформаційні джерела
Нормативно-правові:**

1. Про платіжні послуги: Закон України від 30 черв. 2021 р. № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>
2. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>
3. Про регламент роботи системи електронних платежів Національного банку України та порядок роботи банківської системи України в період завершення звітнього року : Постанова Правління 4 Національного банку України від 20.12.2023 № 170. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0170500-23#Text>
4. Про затвердження Положення про порядок здійснення оверсайту платіжної інфраструктури в Україні : Постанова Правління Національного банку України від 24.08.2022 № 187. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0187500-22#Text>
5. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
6. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
7. Інструкція про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг : затв. постановою Правління НБУ 29.07.2022 р. № 163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22#Text>
8. Інструкція про виконання міжбанківських платіжних операцій в Україні в національній валюті : затв. постановою Правління НБУ 03.03.2023 р. № 16. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0016500-23#Text>
9. Положення про реєстрацію платіжних систем, учасників платіжних систем та технологічних операторів платіжних послуг : затв. Постановою Правління НБУ 26.09.2022 р. № 208. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0208500-22#Text>
10. Положення про порядок емісії та еквайрингу платіжних інструментів : затв. Постановою Правління НБУ 29.07.2022 р. № 164. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0164500-22#Text>
11. Правила Системи електронних платежів Національного банку України : Рішення Ради Платіжної організації СЕП НБУ, протокол від 13.07.2017 р. № 1 зі змінами та доповненнями, внесеними рішенням Ради Платіжної організації системи електронних платежів Національного банку України (протокол від 04 січня 2018 року № 2; протокол від 22 лютого 2022 року № 12, у редакції, затвердженій рішенням Ради Оператора системи електронних платежів Національного банку України, протокол від 09.02.2024 № 19, із змінами затвердженими рішенням Ради Оператора системи електронних платежів Національного банку України, протокол від 26.11.2024 № 24). URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Rules_13072017_1_SEP
12. Правила Національної платіжної системи “Український платіжний простір”, затв. Рішенням Ради Платіжної організації НПС “Український платіжний простір”, протокол від 07.06.2013 № 213/2013 зі змінами, внесеними рішенням Ради Оператора НПС «ПРОСТІР»: (протокол від 28.06.2024 № 57/13/2024; протокол від

13.09.2024 № 57/17/2024; протокол від 15.10.2024 № 57/20/2024) URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Rules_07062013_213_Prostir

13. Про затвердження Положення про застосування Національним банком України заходів впливу: Постанова Національного банку України. від 17.08.2012 № 346. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1590-12#Text>
14. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV із змінами і доповненнями / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
15. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Сталий розвиток інновацій, кешлес та фін грамотність. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/DDWIAwXTdqjdClp>
16. Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/1148 від 06.07.2016 про заходи для високого спільного рівня безпеки мережевих та інформаційних систем на території Союзу. Офіційний вісник Європейського Союзу L 194/1. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_013-16
17. Діяльність в Україні платіжних систем, 2024 рік. Офіційний веб-сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/ITgEDpPcNTDjLkJ>
18. Методичні рекомендації з управління ризиками в платіжних системах URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Guidelines_risk_management_ps.pdf

Додаткові джерела:

19. Віднійчук-Вірван Л. А. Платіжні системи: навч. посіб. Львів: Магнолія-2006, 2020. 212 с.
20. Пожидаєва М. А. Платіжні системи. Теоретичні засади та фінансово-правове регулювання в Україні: монографія. Юрінком Інтер, 2020. – 348 с.
21. Дмитрик О.О., Токарєва К.О., Котенко А. М. Цифрові технології та їх вплив на платіжні системи. Юридичний наук. елек. журнал №1. 2023 URL: http://www.lsej.org.ua/1_2023/172.pdf
22. Затонацька Т., Вольвач О. Сучасний стан українського ринку електронних платіжних систем. Світ фінансів. 2021. № 2. С. 118–128
23. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Сталий розвиток інновацій, кешлес та фін грамотність. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/DDWIAwXTdqjdClp>
24. Яріш О. Цифровізація банківського сектору: загрози та перспективи. Цифрова трансформація фінансового сектора економіки : зб. тез доповідей за матеріалами V Міжнародної наук.-практ. Інтернет-конф., 09-10 квітня 2020 р. Одеса: ОНЕУ, 2020. С. 252-253. URL: http://dSPACE.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/11451/1/Odessa_V%20International%20scientific%20and%20practical%20Internet%20conference_ONE_U_09-10.04.2020.pdf
25. Яріш О. В., Палієнко О. О. Цифровізація фінансового сектору України. Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах : збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 15-16 квітня 2021 року). Полтава : ПУЕТ, 2021. С. 221-225. URL <http://dSPACE.puet.edu.ua/bitstream/123456789/10605/1/%d0%af%d1%80%d1%96%d1%88.pdf>
26. Яріш О.В., Воробйова О. Відкритий банкінг як напрям підвищення рівня фінансової інклюзії в Україні. Стратегія розвитку України: фінансово-економічний та гуманітарний аспекти: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції. (м. Київ, Інтерсервіс, 2023). С. 346-348.
27. Payment aspects of financial inclusion in the fintech era. Committee on Payments and Market Infrastructures. World Bank Group. April 2020. 74 p. URL: <https://www.bis.org/cpmi/publ/d191.pdf>
28. Yarithsh O. Introduction of the central bank's digital currency: global trends and prospects in Ukraine. V-4. Improvement of the financial and credit mechanism for ensuring innovative development of the agricultural sector of economy, rural territories of Ukraine and countries V-4: збірник тез міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Дубляни, 2 червня 2022 р.). Частина I. Дубляни: ЛНУП, 2022. С.167-168 : <https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/11117/1/%D0%A1%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%BC%D0%B0%2C%20%D0%94%D1%83%D0%B1%D0%B8%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0.pdf>

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

виконання практичних завдань за окремими темами дисципліни з використанням автоматизації доступу до баз даних і знань, а також розв'язання конкретних професійних завдань. Практичні завдання зроблено у середовищі MS Office (MSWord, MSeXcel, MSAccess, MSPowerPoint), MSFrontPage, VBA, що прості у використанні, мають зручний інтерфейс користувача. Результати виводяться на екран монітору, у разі необхідності - на принтер у вигляді тексту, таблиць тощо.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

Політика оцінювання здобувачів вищої освіти: завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Положення про організацію освітнього процесу <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/polozhennya-pro-organizaciyuosvitnogo-proczesu.pdf>

Положення про порядок та критерії оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wpcontent/uploads/2023/07/polozh_por_kryt_ocinyuvannya.pdf

Порядок ліквідації здобувачами вищої освіти академічної заборгованості <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/poryadoklikvidacziyi-zdobuvachamy-vyshhoyi-osvity-akademichnoyi-zaborgovanosti.pdf>

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин

(наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності: студенти мають свідомо дотримуватися академічної доброчесності; не допускати списування (один в одного, з власноруч написаного тексту, друкованого або електронного носія інформації тощо) під час виконання індивідуальних навчальних завдань та дидактичних тестів; якісно оформлювати посилання на джерела інформації при написанні доповідей, підготовки презентацій, тез тощо В ПУЕТ діють:

Кодекс честі студента https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/kodeks_chesti_studenta.pdf

Положення про академічну доброчесність https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhakadem_dobrochesnist.pdf

Положення про запобігання випадків академічного плагиату <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-prozapobigannyavypadkam-akademichnogo-plagiatu.pdf>

Політика визнання результатів навчання визначена такими документами:

Положення про порядок перезарахування результатів навчання, здобутих в іноземних та вітчизняних закладах освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_perezarah_rez_zvo.pdf.

Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wpcontent/uploads/2023/07/polozha_pro_akademichnu_mobilnist.pdf

Положення про порядок визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-poryadok-vyznannya-rezultativ-navchannya-zdobutyh-shlyahom-neformalnoyi-ta-abo-informalnoyi-osvity.pdf>

інфографіка (розділ Освіта/Організація освітнього процесу/Неформальна освіта) <https://puet.edu.ua/neformalna-osvita/>.

Політика вирішення конфліктних ситуацій: Положення про правила вирішення конфліктних ситуацій <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-pravylavyrishennya-konfliktnyh-sytuacziy-u-puet.pdf>

Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю у формі екзамену https://puet.edu.ua/wpcontent/uploads/2023/07/polozh_pro-apel_pidscontr.pdf

Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції <https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi/>

Політика підтримки учасників освітнього процесу:

Психологічна служба: <http://puet.edu.ua/psychologichna-pidtrymka-v-puet/>

Студентський омбудсмен (Уповноважений з прав студентів) ПУЕТ <http://puet.edu.ua/other-divisions/studentyskij-ombudsmenupovnovazhenyj-z-prav-studentiv-puet/>

Уповноважений з прав корупції <https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi/>

Безпека освітнього середовища: Інформація про безпечність освітнього середовища ПУЕТ наведена у вкладці «Безпека життєдіяльності» <http://puet.edu.ua/pro-puet/bezpeka-zhyttyediyalnosti/>

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-4): відвідування занять (6 балів); захист домашнього завдання (12 балів); обговорення матеріалу занять (12 балів); виконання навчальних завдань (6 балів); завдання самостійної роботи (12 балів); модульна контрольна робота (10 балів)	58
Модуль 2 (теми 5-8): відвідування занять (4 бали); захист домашнього завдання (8 балів); обговорення матеріалу занять (8 балів); виконання навчальних завдань (6 балів); завдання самостійної роботи (6 балів); модульна контрольна робота (10 балів)	42
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни